

دکتر رئیسی معتقد بود که نباید از «توسعه فرهنگی» غافل بود

2 خرداد 1403

«در فرهنگ لغات آکسفورد در تعریف «توسعه» می‌خوانیم: توسعه در لغت به معنای رشد تدریجی در جهت پیشرفته‌تر شدن، قدرتمندتر شدن و حتی بزرگ شدن است» که تعیین کننده و مهم بوده و نقش آن در زندگی اجتماعی انسان‌ها انکار ناپذیر است.

باید به این مهم توجه داشت که سیر تکاملی توسعه، با توجه به شرایط و امکانات متفاوت کشورهای متعدد است اما «برنامه ریزی مناسب» و «تصمیم‌گیری‌های حساب شده»، نقش بسیار موثری در تسریع امر توسعه ایفا می‌کند.

باید بپذیریم که «توسعه» سیری برای تحکیم روابط اجتماعی و پروراندن استعدادها، استفاده بهینه از مواهب طبیعی و امکان رشد همه اقشار جامعه است و به زمان و مکان خاصی تعلق نداشته و به مثابه میدان آزمایشی است برای ارکان هر جامعه‌ای که خواهان این پدیده است.

در مورد نقش فرهنگ در ارتباط با توسعه، صاحب نظران با اهمیت دادن به نقش «فرهنگ» در توسعه، فرهنگ را مجموعه‌ای از آرا و عقایدی می‌دانند که دارای ویژگی‌هایی مانند پذیرش و قبول اکثریت مردم و زمان‌بر بودن آن است که با این همه، پذیرش آن جنبه اقناعی داشته اما نیازمند بحث و استدلال نیست.

از این منظر «توسعه فرهنگی» به معنای پویایی و رشد فرهنگی است. یونسکو در تعریف خود از «توسعه فرهنگی» می‌نویسد: «توسعه و پیشرفت زندگی یک جامعه با هدف تحقق ارزش‌های فرهنگی، به صورتی که با واقعیت کلی توسعه اقتصادی و اجتماعی هماهنگ شده باشد» بنابر این به بیان ساده تر، توسعه فرهنگی به معنای ایجاد تحول و خلق ارزش‌ها، روابط اخلاقی و هنجارهای مناسب است که برای ارضای نیازهای آدمی، زمینه‌های لازم را در قالب اجتماع فراهم می‌کند.

نتایج مطالعات انجام شده از سوی کارشناسان حوزه فرهنگ نشان می‌دهد که «توسعه فرهنگی» دربرگیرنده ویژگی‌هایی است که آن ویژگی‌ها خاص همان کشور است و آن کشور می‌تواند با توجه به آیین، آداب و سنت‌های تاریخی خود برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب نموده تا در سایه همین برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری، قابل داورهای فرهنگی ارزشمند گردد که یکی از شاخص‌های دآوری را می‌توان در میزان رشد و افزایش فعالیت‌های فرهنگی درون یک جامعه در حوزه‌های گوناگون فرهنگی مانند چاپ و نشر کتاب جست‌وجو کرد.

در هفته‌ای که گذشت «ایران» شاهد برگزاری بزرگترین رویداد فرهنگی در حوزه کتاب بود که بررسی همه جانبه همین اتفاق عظیم فرهنگی می‌تواند بیانگر توسعه فرهنگی در ایران بوده و نتایج به دست آمده کار دآوری و ارزیابی را آسان‌تر نماید.

طبق آمارمنتشر شده در سایتها و رسانه‌های خبری، نمایشگاه کتاب در بخش حضوری بیش از ۳۱۹ میلیارد تومان فروش داشته است که از این رقم ۲۲۳ میلیارد آن در درگاه رسمی و ۹۶ میلیارد تومان آن از طریق درگاه غیر رسمی به ثبت رسیده است. بر اساس همین آمار در بخش مجازی نمایشگاه کتاب نیز بیش از ۱۷۸ میلیارد تومان کتاب در حوزه های مختلف به فروش رسیده که از این میزان ۱۳۵ میلیارد آن سهم فروش ناشران و ۴۳ میلیارد تومان آن نیز سهم کتابفروشان است که در بخش مجازی حضور و فعالیت داشته‌اند.

یکی دیگر از شاخص‌هایی که می‌توان با کمک آن به میزان توسعه فرهنگی در حوزه چاپ و نشر پرداخت، آمار نشر کتاب در هر سال است. به طور نمونه آمارهای نشر کتاب در حوزه کتاب کودکان و نوجوانان در سال ۱۴۰۲ حکایت از افزایش تعداد عناوین کتاب کودک و نوجوان دارند. ناشران کتاب در سال ۱۴۰۲ تعداد ۲۲ هزار و ۸۸۸ عنوان کتاب را چاپ و روانه بازار کتاب کرده اند که این رقم در مقایسه با سال گذشته از رشد خوبی برخوردار بوده است. بر اساس آمار خانه کتاب و ادبیات ایران، در سال ۱۴۰۱ تنها ۱۹ هزار عنوان کتاب کودک و نوجوان منتشر شده است.

میزان کتاب‌های موجود در کتابخانه‌ها و یا اعضای آن‌ها نیز می‌تواند مبین خوبی برای رشد و توسعه فرهنگی کشور باشد. معاون توسعه کتابخانه‌ها و ترویج کتابخوانی و دبیر هفته کتاب سال ۱۴۰۲ نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در نشست خبری خود با رسانه‌ها که در سال گذشته و به بهانه سی‌ویکمین هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران برگزار کرده بود، اعلام می‌کند که قریب به ۵۰ میلیون نسخه کتاب موجودی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور است. او با اشاره به فعالیت شش هزار نفر کتابدار در کتابخانه‌های عمومی سراسر کشور، احداث، نوسازی، توسعه و تجهیز کتابخانه‌های عمومی به راه اندازی کتابخانه‌های سیار با هدف دسترسی آسان به کتاب و عدالت فرهنگی اشاره می‌کند.

بدون اغراق باید به این مهم اعتراف کرد که با روی کارآمدن دولت سیزدهم یکی از دغدغه‌های اصلی رئیس قوه مجریه توسعه متوازن در کشور بود.

دکتر ابراهیم ریسی بر این باور بود کشور نیازمند توسعه اقتصادی است و با آنکه در محاصره اقتصادی دشمن قرار گرفته است و باید با حمایت‌های همه جانبه خود و دست اندرکاران اجرایی گره‌های بخش صنعت، معدن و تجارت را باز کرده و با دمیدن روح امید آنان را به آینده روشن ایران امیدوار سازد اما نباید از «توسعه فرهنگی» غافل بماند.

دکتر سید ابراهیم ریسی با شناخت جامع خود از مشکلات حوزه صنعت چاپ و نشر در کشور، با حمایت همه جانبه از فعالان این حوزه تلاش می‌کرد تا چرخ و چرخه فرهنگی کشور لحظه ای از حرکت باز نماند.

صدور دستور آسان سازی ارائه مجوزها به فعالان واقعی حوزه نشر، حذف ممیزی‌های سلیقه ای و غیر منطقی، برگزاری نمایشگاه‌های فصلی و یا مناسبتی، اهدا بن های خرید با هدف حمایت از بازار نشر و علاقمندان به مطالعه، افزایش کتابخانه‌های عمومی و به روز رسانی کتاب‌های آنها حتی در دورترین و محروم ترین نقاط کشور و... تنها بخش کوچکی از حمایت رئیس دولت سیزدهم در حوزه صنعت چاپ و نشر کتاب است که هرگز از ذهن و خاطر فعالان این بخش پاک نخواهد شد».

*دکترآرش شایسته نیا – مدیرانتشارات رویای آبی